

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Αχαρνών 2
Ταχ. Κώδικας: 10432, Αθήνα
Τηλέφωνο : 210 212 4331,-4332
Ηλ. Ταχυδρ. : koinovouleftikos@minagric.gr

Αθήνα, 26-04-2024
Αρ. πρωτ.: 365/108479

ΠΡΟΣ:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και ΑΚΕ

ΚΟΙΝ.: ΩΣ ΠΑ

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην υπ' αριθμ. 4257/11-4-2024 Ερώτηση

Σχετικά με την παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Κων. Χήτας, για τα θέματα της αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σας πληροφορούμε τα εξής:

Ο λαγοκέφαλος *Lagocerphalus scleratus*, είναι ίσως το σημαντικότερο εισβολικό-χωροκατακτητικό είδος στο Ν. Αιγαίο, είναι δυνητικά ιδιαίτερα τοξικό είδος και για το λόγο αυτό απορριπτόμενο από τους παράκτιους αλιείς, οι οποίοι το αλιεύουν σε συνήθως σχετικά μικρά βάθη, προκαλώντας ζημιές στα εργαλεία (δίκτυα, παραγάδια) και στη θήρευση αλιευμάτων που έχουν πιαστεί σε αυτά. Επίσης, θεωρείται πως ο *L. scleratus* εμπλέκεται σε διάφορες περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου στη μείωση του μεγέθους των πληθυσμών ειδών-στόχων της αλιείας που προτιμά ως λείες, π.χ. κεφαλόποδα και καρκινοειδή, χωρίς όμως αυτό να έχει αποδειχθεί ακόμα επιστημονικά. Ο λαγοκέφαλος δεν έχει ουσιαστικά θηρευτές στη Μεσόγειο και για το λόγο αυτό το μέγεθος των πληθυσμών του δεν φαίνεται να ελέγχεται με φυσικό τρόπο μέσα από τις τροφικές αλληλεπιδράσεις των ειδών. Είναι θερμόφιλο είδος, που παρουσιάζει ανθεκτικότητα στη Μεσόγειο και σε σχετικά χαμηλές θερμοκρασίες (για παράδειγμα έχει παρουσία και στο Βόρειο Αιγαίο), ενώ οι αρνητικές επιπτώσεις από την παρουσία του είναι πιθανόν πως σταδιακά θα ενταθούν στο μέλλον, λόγω των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ως συμβαλλόμενο μέρος της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα, αλλά και της σύμβασης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος, λαμβάνει διαχρονικά μέτρα με στόχο τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων της εισαγωγής και εξάπλωσης ξένων ειδών στη βιοποικιλότητα των υδάτων της Ένωσης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε ξένα είδη που μπορούν να καταστούν χωροκατακτητικά (χαρακτηριστικό το παράδειγμα του λαγοκέφαλου), με σοβαρές δυσμενείς επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα, άλλα και με οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

Τα χωροκατακτητικά ξένα είδη (ΧΞΕ) αποτελούν μία από τις βασικές απειλές για τη βιοποικιλότητα ιδίως σε γεωγραφικώς απομονωμένα και κλειστά οικοσυστήματα. Επιπλέον, η απειλή που συνιστούν τα ΧΞΕ για τη βιοποικιλότητα και τα τοπικά οικοσυστήματα έχει σοβαρές επιπτώσεις στους πληθυσμούς ιθαγενών ειδών, στη δομή και λειτουργία των οικοσυστημάτων μέσω μεταβολής του οικοτόπου, στη θήρευση, στον ανταγωνισμό ή ακόμη και στη μετάδοση ασθένειών και παρασίτων.

Η Γενική Διεύθυνση Αλιείας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) παρακολουθεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον το εισβολικό είδος λαγόψαρο ή λαγοκέφαλος (*Lagocerphalus scleratus*), καθώς οι πληθυσμοί του εξαπλώνονται γρήγορα, αποτελούν κίνδυνο

για τη δημόσια υγεία και επηρεάζουν τις οικονομικές δραστηριότητες του αλιευτικού τομέα. Επίσης, συνεργάζεται με ερευνητικούς φορείς και Πανεπιστήμια, προκειμένου να ενημερώνεται για τα νέα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα για το είδος λαγοκέφαλος (*Lagocephalus sceleratus*), με απώτερο σκοπό τη διαμόρφωση απόψεων και την υποβολή προτάσεων για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Από το 2008, έχει αποστείλει αφίσες με το εν λόγω είδος στις αρμόδιες υπηρεσίες Περιφερειακών Ενοτήτων, προκειμένου να ενημερωθούν όλοι οι φορείς περιοχής αρμοδιότητάς τους, ώστε να είναι δυνατή η ταχύτερη αναγνώριση του είδους. Η αφίσα έχει αναρτηθεί και στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ, στον σύνδεσμο www.alieia.minagric.gr/node/55.

Επιπλέον, στοιχεία για το είδος συλλέγονται στο πλαίσιο του Προγράμματος Συλλογής Αλιευτικών Δεδομένων που υλοποιείται από τη Γενική Διεύθυνση Αλιείας του ΥΠΑΑΤ, όπου προβλέπεται η καταγραφή του είδους σε περίπτωση που περιλαμβάνεται στο αλίευμα ως παρεμπύπτον.

Το φαινόμενο της επέκτασης των ΧΞΕ αποτελεί διασυνωριακή πρόκληση σε διεθνές και ενωσιακό επίπεδο. Οι βιολογικές εισβολές θεωρούνται μία από τις μεγαλύτερες απειλές για τη βιοποικιλότητα και τα φυσικά οικοσυστήματα και οφείλονται κυρίως στην κλιματική αλλαγή. Τα ΧΞΕ μπορούν να λειτουργήσουν ως φορείς για νέες ασθένειες, να προκαλέσουν εξαφάνιση ιθαγενών ειδών, αλλά και να αλλάξουν τις διαδικασίες των οικοσυστημάτων. Επιπρόσθετα, απειλούν την υγεία των καταναλωτών (ορισμένα από αυτά φέρουν τοξίνες και απαγορεύεται η κατανάλωση από τον άνθρωπο, όπως ο λαγοκέφαλος), αλλά και την αλιευτική παραγωγή και το εισόδημα των αλιέων.

Για την πρόληψη, την ελαχιστοποίηση και τον μετριασμό των δυσμενών επιδράσεων των ΧΞΕ, θεσμικά εργαλεία αποτελούν:

- Η Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα (εγκρίθηκε με την Απόφαση 93/626/ΕΟΚ του Συμβουλίου) και του άρθρου 8 αυτής, σύμφωνα με το οποίο τα συμβαλλόμενα μέρη, κατά το μέτρο του δυνατού και του ενδεδειγμένου, προλαμβάνουν την εισαγωγή και ελέγχουν ή εξαλείφουν τα ξένα είδη που απειλούν τα οικοσυστήματα, τους οικοτόπους ή τα είδη.

- Η Σύμβαση για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης, (εγκρίθηκε με την Απόφαση 82/72/ΕΟΚ του Συμβουλίου), στην οποία προβλέπονται μέτρα για τη διασφάλιση της διατήρησης των οικοτόπων ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας.

Παράλληλα, στο πλαίσιο σχετικών ενωσιακών διατάξεων:

- Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης ΧΞΕ.

- Ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2016/1141 της Επιτροπής για την έκδοση καταλόγου ΧΞΕ ενωσιακού ενδιαφέροντος, σύμφωνα με τον προαναφερόμενο Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, που θεσπίζει κατάλογο ΧΞΕ ενωσιακού ενδιαφέροντος («ενωσιακός κατάλογος») και με κριτήριο τις πλέον σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις μεταξύ των δυνητικών ΧΞΕ.

- Ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2017/1263, για την επικαιροποίηση του καταλόγου των ΧΞΕ ενωσιακού ενδιαφέροντος που θεσπίστηκε με τον προαναφερόμενο Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2016/1141 της Επιτροπής, σύμφωνα με τον ανωτέρω αναφερόμενο Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

- Ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2019/1262 της Επιτροπής για την τροποποίηση του προαναφερόμενου Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2016/1141 της Επιτροπής, όσον αφορά στην επικαιροποίηση του καταλόγου ΧΞΕ ενωσιακού ενδιαφέροντος.

Σε εθνικό επίπεδο, στο πλαίσιο εφαρμογής του ως άνω αναφερόμενου Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, εκδόθηκε η αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055/2021, Β'5697 Κ.Υ.Α., με σκοπό την πρόληψη, την ελαχιστοποίηση και τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων της εισαγωγής και εξάπλωσης, είτε εκούσιας είτε ακούσιας, ΧΞΕ στη βιοποικιλότητα στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το ΥΠΑΑΤ, στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014 (άρθρα 39 & 40) και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας (Ε.Π.ΑΛ.Θ.) 2014-2020, είχε εκδώσει από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας (Ε.Υ.Δ. Ε.Π.ΑΛ.Θ.) του, σχετικές Προσκήσεις: α) του Μέτρου 6.1.18. «Προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων– Χωροκατακτητικά Ξένα Είδη», με συνολικό προϋπολογισμό συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης 2.000.000 € (με δυνητικούς δικαιούχους ερευνητικούς οργανισμούς) και με ημερομηνία λήξης της επιλεξιμότητας των δαπανών των εγκεκριμένων πράξεων την 31η Δεκεμβρίου 2023 και β) του Μέτρου 6.1.16 «Καινοτομία που συνδέεται με τη διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων» (συνολικού προϋπολογισμού συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης 2.000.000 €) και έχουν ενταχθεί και ολοκληρωθεί επτά (7) προτάσεις, οι περισσότερες εκ των οποίων επικεντρώνονται στο είδος λαγοκέφαλος (*Lagocerphalus sceleratus*), τα αποτελέσματα των οποίων αναμένονται από την Ε.Υ.Δ..

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης για το 2020 της Περιφέρειας Κρήτης/Π.Ε. Λασιθίου, έχει ενταχθεί το έργο «Εκτίμηση επιδράσεων του λαγοκέφαλου στην αλιεία και το περιβάλλον» σε συνεργασία με το ΕΛΚΕΘΕ, με σκοπό τα αποτελέσματα του προγράμματος να συμβάλουν στην ορθή λήψη διαχειριστικών και κοινωνικοοικονομικών δράσεων, με άξονα την «ανακούφιση» των θιγόμενων παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Συμπερασματικά, με δεδομένο ότι η εμφάνιση, η εγκατάσταση και η εξάπλωση των ΧΞΕ αφορά συνολικά όλη τη Μεσόγειο Θάλασσα και όχι μόνο τις ελληνικές θάλασσες, το πρόβλημα εξετάζεται σε εθνικό, ενωσιακό και σε περιφερειακό επίπεδο από το GFCM (General Fisheries Commission for the Mediterranean-Γενικό Συμβούλιο Αλιείας για τη Μεσόγειο), με μέτρα τα οποία πρόκειται να εφαρμοστούν σε όλη τη Μεσόγειο. Παράλληλα, στο πλαίσιο της νέας χρηματοδοτικής περιόδου του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2021/1139, άρθρο 25 «Προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των υδρόβιων οικοσυστημάτων», καθώς και του Προγράμματος Αλιείας Υδατοκαλλιέργειας και Θάλασσας (ΠΑΛΥΘ) 2021-2027, αναδεικνύονται νέες δυνατότητες για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και οικονομικών επιπτώσεων από τα ΧΞΕ.

Στο πλαίσιο του νέου ΠΑΛΥΘ 2021-2027 που υλοποιείται βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2021/1139 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ) και το οποίο εγκρίθηκε από την Ε. Επιτροπή στις 30.11.2022, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η υλοποίηση δράσεων για την εφαρμογή λύσεων διαχείρισης ΧΞΕ [ειδικός στόχος 1.6 (Συμβολή στην προστασία και στην αποκατάσταση της υδρόβιας βιοποικιλότητας και των υδρόβιων οικοσυστημάτων)].

Ήδη ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Λευτέρης Αυγενάκης στο άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Αλιείας, που πραγματοποιήθηκε στο Βίγκο της Ισπανίας τον Ιούλιο του 2023 έθεσε με emphaticό τρόπο το πρόβλημα του λαγοκέφαλου και λεοντόψαρου. Ο ΥΠΑΑΤ πρότεινε, στην ατζέντα του επόμενου Συμβουλίου, να συμπεριληφθεί το θέμα, ώστε να βρεθούν πιθανοί τρόποι αντιμετώπισης που σκοπό θα έχουν να περιοριστούν όλες οι αρνητικές επιπτώσεις που αντιμετωπίζουν οι χώρες της Μεσογείου εξ αιτίας των συγκεκριμένων ψαριών. Ειδικά για την Ελλάδα, η αλιεία μικρής κλίμακας είναι ζωτικής σημασίας, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει πάνω από το 90% των σκαφών ελληνικής σημαίας.

Επίσης, χρησιμοποιώντας ως βάση τη γνώση που ήδη αποκτήθηκε από τα εκπονηθέντα προγράμματα και τις μελέτες για τα ΧΞΕ, θα δοθεί η δυνατότητα συμπλήρωσης της γνώσης αυτής με νέα δεδομένα και αντίστοιχα η δυνατότητα ενημέρωσης της κοινής γνώμης για την καταπολέμηση και τον περιορισμό των επιπτώσεων των θαλάσσιων εισβολικών ειδών.

Η ενεργοποίηση των ανωτέρω δράσεων θα είναι δυνατή μετά την ολοκλήρωση των απαιτούμενων προπαρασκευαστικών ενεργειών (εξειδίκευση, κριτήρια επιλογής πράξεων).

Τέλος, αρμόδιο να απαντήσει για τα θέματα που το αφορούν, είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας, προς το οποίο διαβιβάζουμε ηλεκτρονικά την εν λόγω Ερώτηση με το παρόν έγγραφο.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΕΛΕΤΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ :

1. Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (με ηλεκτρονική διαβίβαση)
Γραφείο κ. Υπουργού
2. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών
Γραφείο κ. Υπουργού
3. Βουλευτή κ. Κων. Χήτα